

Ο Αλάα Αλ-Ασουάνι εκσυγχρονίζει οριστικά το αραβικό λαϊκό ανάγνωσμα

Ζωές θερίζονται με οπλοπολυβόλο

ΤΟΝ ΓΝΩΡΙΣΑΜΕ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ ΤΟΥ «ΜΕΓΑΡΟ ΓΙΑΚΟΥΜΠΙΑΝ», ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΑΤΙΑ ΣΤΑ ΕΝΔΟΤΕΡΑ ΕΝΟΣ ΑΡ ΝΤΕΚΟ ΚΤΙΡΙΟΥ-ΣΥΜΒΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ. Μ' ΕΝΑ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ, Ο ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΪΡΟ ΜΑΣ ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ ΣΤΙΣ ΟΧΘΕΣ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΜΙΣΙΓΚΑΝ, ΕΚΕΙ ΟΠΟΥ Η ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΖΕΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΘΗ ΤΗΣ ΕΝ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΤΟ ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ

Γράφει ο Μιχάλης Μοϊνός

Όπως και το *Μέγαρο Γιακουμπιάν* (Πόλις), το *Σικάγο* είναι πολυπρόσωπο μυθιστόρημα, χωρίς κεντρικό ήρωα, με διαρκείς ανά κεφάλαιο αλλαγές πρωταγωνιστών. Παρακολουθούμε παράλληλες ζωές Αιγυπτίων που έχουν, προσωρινά ή μόνιμα, μετοικήσει στις ΗΠΑ και Αμερικανών που οι ζωές τους διασταυρώνονται μαζί τους. Γεωμετρικός τόπος η Πολιτειακή Πανεπιστημιούπολη στο Σικάγο και ειδικότερα η Ιατρική Σχολή, όπου ο 52χρονος οδοντίατρος-συγγραφέας πέρασε τρία χρόνια μετεκπαιδευόμενος (1984-1987). Όμως η παρούσα ιστορία τοποθετείται στη μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001 εποχή, με την καχυποψία έναντι των «σκούρων» μετοίκων να έχει αυξηθεί, ενώ, μετά τους πολέμους στο Αφγανιστάν και το Ιράκ, έχουν αναχίσει τα ερωτήματα

Alaa al-Aswany ΣΙΚΑΓΟ

ΜΤΦ. ΚΑΛΙΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ, ΕΚΔ. ΠΑΤΑΚΗΣ 2009 ΣΕΛ. 437, ΤΙΜΗ: 22 ΕΥΡΩ

καταγορεύονται ως ερωτήματα σχετικά με την πολιτισμική ένταξη ή ενσωμάτωση, τον ρόλο της Αμερικής ως υπεργόνη, το αζιόκα φορτίο της Δύσης, τη δυνατότητα μετεμφύτευσης της δημοκρατίας σε χώρες του Τρίτου Κόσμου όπου βασιλεύουν δικτατορικά καθεστώτα. Αξιοποιεί λογοτεχνικά αυτό το κλίμα ο Αλ-Ασουάνι. Και για και όχι. Στα θετικά του βιβλίου ανήκει ότι διαβάζεται απνευστί. Ο συγγραφέας είναι παραμυθός και μάλιστα ανατολίτης παραμυθός. Μπορεί να σου σκαρώσει ανθρώπινες ιστορίες από το τίποτα, μπορεί να αντλήσει απ' το υλικό της ζωής με επάρκεια. Ξέρει να αφουγκράζεται και να μεταποιεί, αλλά ως εδώ. Στο βιβλίο παρελθύνουν άκοπα και εν σειρά διάφορα πρόσωπα που άλλοτε έχουν ρητή και άλλοτε έμμεση σχέση με τον κεντρικό κορμό της αφήγησης. Έκτος μ.λ.χ. τις ζωές τεσσάρων Αιγυπτίων μεταπτυχιακών φοιτητών με εντελώς διαφορετικό κοινωνικό στίγμα: υπάρχει ο πολιτικοποιημένος αριστέρας που αγωνίζεται να οργανώσει μια διαδήλωση κατά την επίσκεψη του Αιγυπτίου προέδρου στο Σικάγο, με το δεδηλωμένο μίσος του συγγραφέα για τον Μουμπάρακ να κυριαρχεί στις πράξεις του· η κα-

Στο «Σικάγο» παρακολουθούμε τις ζωές Αιγυπτίων μεταπτυχιακών φοιτητών στο πανεπιστήμιο της πόλης μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001 εποχή, με την καχυποψία έναντι των «σκούρων» μετοίκων να έχει αυξηθεί

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ

Παρά τις κοιλιές του, το βιβλίο θίγει ένα σωρό καθημερινά ζητήματα (από την άμβλωση ως τη χρήση δοντιών κι από την ερευνητική διαδικασία ως το πολιτισμικό χάσμα και τον ρατσισμό) και είναι γραμμένο με τρόπο που σε συμπαρασύρει στη ζωή των ηρώων. Μάλιστα η όλη ατμόσφαιρα έχει μεγάλη δόση Ελλάδας (η Διασπορά και η νοσταλγία μιας ανύπαρκτης πλέον πατρίδας, το πάθος του πτυχίου, τα ιδιωτικά σχολεία και τα φροντιστήρια, η διαφθορά και η αναξιοκρατία στον δημόσιο τομέα, η λατρεία του ενός και μοναδικού ηγέτη και η

συνακόλουθη οικογενειακοκρατία). Επομένως διαβαστερότατο. Μπορεί μάλιστα να δακρύσετε με τη μοίρα των ηρώων που οι ζωές τους μοιάζουν αιφνης να θερίζονται όλες μαζί με οπλοπολυβόλο από μια Μοίρα που μας φέρνει στη μνήμη το αρχαιολογικό Σικάγο του '30 (της ποταπαγόρευσης και του Αλ Καπόνε). Θάνατοι, εκτρώσεις, αυτοκτονίες, απολύσεις, διαζύγια, απάτες και ατιμώσεις συσσωρεύονται στις τελευταίες σελίδες απειλώντας με βαρυστομαχιά. Ίσως αυτό όμως να επιδιώκει εν τέλει ο συγγραφέας.

λή φοιτήτρια που παλεύει με τους ερωτικούς της δαίμονες ενάντια στις αρχές του Ισλάμ· ο «συνδικάλας», γλεηφότος και υπηρέτης του καθεστώτος αιώνιος φοιτητής, που θα αποβληθεί από το πανεπιστήμιο λόγω πλαστογράφησης των αποτελεσμάτων μιας έρευνας· ο καλός φοιτητής, με τα ερωτικά φαντάσματα να τον στοιχειώνουν, που θα εγκαταλείψει στη μοίρα της την εγκυμονούσα φίλη του, για να επανεμφανισθεί καρποπώς μετά την άμβλωση.

Οι καθηγητές

Δίπλα σ' αυτήν τη με χοντρό μαρκαδόρο σκιστορισμένη κοινότητα, παρατάσσονται οι ήδη καταξιωμένοι Αμερικανοαίγυπτιοι καθηγητές, που χωρίζονται χοντρικά σε δύο κατηγορίες. Τους έχοντες πίστη στο αμερικανικό όνειρο, τον εκσυγχρονισμό, τη δημοκρατία και κυρίως την τεχνολογική ανωτερότητα της Δύσης, όρους ικανούς, κα' αυτούς, να οδηγήσουν στην εξαγωγή της προόδου και στην Αίγυπτο. Και στους νοσταλγούς της παλιάς πατρίδας, των παλιών ερώτων, των παραδόσεων και του ιστορικού προορισμού του αιγυπτιακού πολιτισμού, συνιστα-

μένης μεγάλων παραδόσεων, όπως η φαραωνική, η ελληνονορμαϊκή, η ελληνιστική, η κοπτικοβυζαντινή, η οθωμανική, ακόμη κι εκείνη των Μαμελούκων. Αλλά δεν τελειώνουμε εδώ. Στο μυθιστόρημα σκιστόραονται, επιφανειακά έστω, και οι ζωές των αντιστοίχων Αμερικανικών καθηγητών με προεξάρχουσες φιγούρες έναν σκεπτικιστή και ελαφρώς ρατσιστή, έναν αριστοτεχνικό κληρονόμο της εποχής του Βιετνάμ και του χιπιτσιού και νυν πολέμιου της παγκοσμιοποίησης και τον κοσμώτορα, άνθρωπο με αρχές, συνεπή υπηρέτη της ουδετερότητας της επιστήμης. Όλοι αυτοί και αρκετοί άλλοι διαπλέκονται και αποσυμπλέκονται, τρώνε μαζί και πολύ σπανιότερα κοιμούνται μαζί, συζητούν για τα αμοιβαία καλά των ένθεν κακειθεν του Ατλαντικού κοινωνιών. Με μεγάλη άνεση ο συγγραφέας μπαίνει στην φοιτητική εστία, παρακολουθεί τις ζωές των ηρώων του, μας εμπλέκει σε πάθη και συγκρούσεις με τρόπο που ανακαλεί το κλασικό αραβικό λαϊκό παραμύθι ή τον νομπελίστα Ναγκίμπ Μαχφούζ.

Ο Αλάα Αλ-Ασουάνι γεννήθηκε το 1957 στην Αίγυπτο. Σπούδασε οδοντιατρική στο Πανεπιστήμιο του Καΐρου αλλά και στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόις στο Σικάγο από το 1984 έως το 1987

Λογοτεχνία, όχι πολιτικό μανιφέστο

Το μυθιστόρημα αξίζει να διαβαστεί. Μόνο που ο Αλ-Ασουάνι αποδεικνύεται μάλλον ρηχός στις περί πολιτικής απόψεις του, καλώντας μεταξύ άλλων την κακή Αμερική να εκδημοκρατίσει την Αίγυπτο και ξεχνώντας (όπως του έχει επισημανθεί σε συνέντευξή του στους «New York Times») ότι εν ονόματι αυτού ακριβώς του εκδημοκρατισμού έγιναν οι εμβολές στο Ιράκ και το Αφγανιστάν.

Μα, δεν πρόκειται παρά για ιδεολογική και ηθική συγκάλυψη, θα διαμαρτυρόταν κάποιος. Και θα μπορούσα να συμφωνήσω, μόνο που εδώ πρόκειται για λογοτεχνία και όχι για πολιτικό μανιφέστο. Με όλον τον σεβασμό προς τις ευαισθησίες του συγγραφέα, την εκ μέρους του καταγγελία του αιγυπτιακού καθεστώτος και ειδικότερα της πολιτικής διαφθοράς (βλ. και κείμενο της Μικέλας Χαρτουλάρη στο βιβλιοδρόμιο στις 25/5/2007), η παράλληλη επίκληση του Ισλάμ σε μια χώρα όπου η εγκόσμια εκδοχή της θρησκείας απειλεί με τζιχάντ μέσω των Αδελφών Μουσουλμάνων μάλλον προκαλεί σύγχυση στον αναγνώστη. Όπως άλλωστε συμβαίνει και με κάθε σίριαλ.

ΑΠΕ / ΜΙΛΩΣΗΣ ΠΑΤΑΚΗΣ